

ZWAK, ZIEK EN

Elke school heeft regels als het gaat om ongeoorloofd verzuim, maar hoe zit het met geoorloofd verzuim? Bij geoorloofd verzuim gaat het bijvoorbeeld over ziekteverzuim, over leerlingen die ziek gemeld worden door hun ouders. Soms gebeurt dit zo vaak dat de schoolresultaten er onder gaan lijden.

Volgens de wet op de leerplicht dien je er als school op toe te zien dat leerlingen op school komen. Overheid en leerplicht sporen scholen ook aan om hier aan te werken. Maar in de praktijk is het vaak gemakkelijker gezegd dan gedaan. Per school blijken er duidelijke verschillen te zijn in de verzuimfrequentie van leerlingen. Hieruit kun je afleiden dat een school zeker invloed heeft op het verzuim.

Romey wordt vaak ziek gemeld door haar moeder. Als reden wordt gegeven dat ze last heeft van hoofdpijn, darmklachten en vermoeidheid. In mei werd volgens de verzuimregistratie duidelijk dat ze in dit schooljaar al 240 uur afwezig is geweest. De mentor en teamleider maken zich zorgen, omdat Romey steeds meer achter komt te lopen met haar schoolwerk. De resultaten zijn de afgelopen maanden steeds verder achteruit gegaan. De laatste periode van het schooljaar ingaand is de vraag of Romey niet al teveel achterstand heeft opgelopen om aan het eind van het schooljaar over te kunnen gaan naar de tweede klas.

Ziekmelding

Het verhaal van Romey zal voor velen herkenbaar zijn. Ongeoorloofd verzuim is duidelijk: je doet een melding bij DUO en hiermee schakel je de leerplichtambtenaar in. De leerplichtambtenaar zal samen met de school werken aan het terugdringen van het verzuim van de leerling. In de situatie van Romey is er echter geen sprake van ongeoorloofd verzuim. Haar moeder meldt haar immers ziek. Toch is het in een situatie van veel verzuim door ziekte noodzakelijk om hierover het gesprek aan te gaan met de leerling en zijn ouders. Het kan zijn dat er sprake is van een gezondheidsprobleem waardoor de leerling maar beperkt naar school kan gaan.

Andere problemen

Als je als school hierover geen helderheid krijgt, kan de schoolarts dit in opdracht van school nagaan door contact op te nemen met de behandelend arts van de leerling. In

een gesprek met de leerling en ouders kunnen echter ook andere problemen boven tafel komen, bijvoorbeeld dat de leerling faalangstig is, niet naar school durft of gepest wordt. Het kan ook blijken dat er problemen spelen in de thuissituatie.

Weinig kritisch

In de situatie van Romey bleek het volgende aan de hand te zijn: De vader van Romey is twee jaar geleden overleden. Sindsdien is Romey erg bang ook haar moeder te verliezen en vindt ze het moeilijk om van haar moeder gescheiden te zijn. Dit maakte de stap naar het voortgezet onderwijs voor haar groot. De school is verder weg en door haar schooltijden is ze langere dagen weg van huis. Tegenover haar moeder gaf zij steeds aan zich niet goed te voelen.

EEN AANTAL TIPS

- Zorg voor een goede verzuimregistratie
- Zorg voor een duidelijk verzuimprotocol, zowel voor geoorloofd als ongeoorloofd verzuim
- Zorg er voor dat het protocol uitgevoerd wordt.
- Bedenk dat er achter elke ziekmelding een verhaal zit, probeer daar aandacht voor te hebben.
- Veel afwezigheid door ziekte is nog geen reden om verzuim klakkeloos te accepteren.
- Ga in gesprek met leerling en ouders over het verzuim en werk samen met ouders.
- Maak samenwerkingsafspraken met de leerplichtambtenaar en de schoolarts, zodat ieders rol en taak helder is.
- Werk op school als verschillende verantwoordelijken samen (mentoren, coördinatoren, teamleiders, leerlingbegeleiders, zorgcoördinatoren).
- Bedenk dat pedagogisch klimaat een belangrijke factor is voor schoolverzuim.
- Zorg dat leerlingen zich gezien weten, en ervaren dat ze van betekenis zijn. Het effect is dat leerlingen weten dat ze de school ze mist als ze er niet zijn.

MISSELIJK

Door het begrip dat moeder had voor haar dochter was zij hierover weinig kritisch geweest naar Romey en meldde zij haar steeds ziek.

Zorgen delen

Hoe langer het verzuim duurt, hoe hoger de drempel wordt om weer naar school te gaan. Door het verzuim gaat de leerling bijvoorbeeld achterlopen en zich afvragen hoe klasgenoten reageren als ze weer op school komen. Gedrag ontstaat nooit zomaar en daarom is het van belang om als school je zorgen over een leerling te delen met de ouders. Hiermee creëer je mogelijkheden om het verhaal achter het verzuim op tafel te krijgen. Het is belangrijk om dit te doen vanuit een meerzijdig partijdige houding. Deze houding (afkomstig uit het contextuele gedachtegoed) maakt je benieuwd naar het verhaal van alle betrokkenen en voorkomt dat je oordelend bent. Wanneer de leerling en ouders dit ervaren, ontstaat er ruimte voor hen om zich kwetsbaar op te stellen. In de situatie van Romey is hierdoor ruimte ontstaan om aan het probleem wat er speelt aandacht te geven en Romey en haar moeder de juiste hulp te bieden.

Registratie op orde

Om op een goede manier aandacht te geven aan geoorloofd verzuim is het allereerst van belang dat er een goede registratie is van absentie en met welke reden de leerling absent is. Alleen met een goede registratie kun je verzuim effectief aanpakken. Zorg voor een protocol voor zowel geoorloofd als ongeoorloofd verzuim. Zet bij geoorloofd verzuim de stappen die de school dient te nemen.

Hierbij kun je denken aan: een gesprek met ouders en leerling, contact met de schoolarts en de leerplichtambtenaar, bespreking in een intern zorgteam of het ZAT. Het gaat er niet om dat de leerling niet ziek mag zijn, maar dat de leerling geholpen wordt. Het verhaal van Romey onderstreept dit belang.

Leendert van Genderen is zorgcoördinator en trainer/adviseur voor Ortho Consult. Marinka Brandwijk werkt in de jeugdzorg en als schoolmaatschappelijk werk binnen het vo. Zij zijn co-auteurs van het handboek voor zorgcoördinatoren

